

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Széchenyi utca 10.
a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft.
Félévre . . . 4
Negyedévre . . . 2

Egyes szám ára 16 kr.

Az Egyenlőség megjelenik minden vasárnap.

Sötét pontok.

Azokhoz kívánunk szólni, kik azt hiszik, hogy az antiszemitizmus, a mennyiben csak a közrend megzavarásával nem jár, olyan multság, melytől kár volna tartózkodni!

A közönségnek ama nagy többségéhez intézzük szavainkat, mely bár a törvényesrend és a jogbátorság megzavarásától irtózik, mégis igazoltnak találja a zsidók ellen tényleg uralkodó ellenszenvet, mely a tényleg létező társadalmi bajok bünbakjának a zsidókat tartja, és a mely a helyett, hogy a tényleg létező bajokat leküzdeni és közreműködése által megszüntetni akarná, inkább egy felkapott jelszó mögé rejtőzik, a nélkül hogy meggondolná, vajjon e jelszó mögött mi lappang.

Jelenleg ezen kényelmes, a társadalmi és közgazdasági bünöket és azoknak következményeit eltakarni akaró jelszó így hangzik: „Üsd a zsidót.”

Ez hangzik ki a függetlenségi párt választási kiáltványából, ez egyes szonokainak beszédeiből, kik világosságot kérnek ott, hol világosságot csak a világtalan kérhet. Ez a jelszó rí ki Pauler ur enuncziációjából, ki az eszlári vizsgálat megszügyenítő adatai dacára r é s z r e h á j l a t l a n s á g á t merészeli hangoztatni; ezt a jelszót hangoztatta a főuri demagogia, mely az álliberálizmus frázisaival nem tudta ellenszenvét a mozgó tőke és a zsidók szerénytelensége ellen elfedni; sőt maga Apponyi Albert gróf sem tudott ellentállani az áramlatnak és egyet ütött az ugynevezett „zsidó sajtóra.”

E jelszó hangzik ki gróf Z i c h y Nándor és gróf Apponyi György e heti beszédeiből is, mert hisz váltig azt állítják, hogy a zsidókérdés tulajdonképen a hitelviszonyok javításának kérdése és megfordítva.

Nem akarunk itt arról megemlékezni, hogy mily sajtáságos tünemény az, hogy a hitel, a kisbirtok érdekeinek kérdését épp azok tolják előtérbe, kik ezen kérdésekben érdekelve nincsenek, hanem csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy mindenestre feltűnő jelenség, ha a szocialisták szerepét a veresfrakkos urak játsszák, és ha a fidei commissumok latifundiumos urai siratják a proletárok bajait. Ez azt mutatja csak, hogy konzervatív főuraink az ujdonsült antiszemitizmus konzerválása által vélik elhárítani maguktól a nép figyelmét, hogy usznak az antiszemitizmus áramlatával és örvendve hirdetik annak vezérelve szerint, hogy a gazdasági bajoknak okozói a zsidók; mert a mig ezen nézet az általános, addig senkinek sem jut eszébe a bajokat másutt keresni; mig az a

jelszó, hogy „üssük a zsidót,” senkinek sem jut eszébe felvetni azt a kérdést, vajjon az ugynevezett egyházavak kellőképen járulnak-e a közterhek viseléséhez, vajjon megengedhető-e ily óriási javakat egy és pedig a közgazdasági érdekek szempontjából tényleg holt kéz tulajdonában hagyni és senkinek sem jut eszébe a fidei commissumok megengedhetőségéről és több más hasonló viszonyok létezéséről elmélkedni.

Hogy ezen köröknek vitális érdekében áll az, ha a nép egyes osztályai egymással egyenetlenkednek, hogy ez mintegy villámhárítot képez azon veszélyek ellen, melyeket az u. n. szociális kérdés éppen ezen körök érdekei tekintetében magával hoz, azt ez országban senki sem akarja látni.

Mintha kihalt volna a jogegyenlőség érzete azon nemzetből, mely oly büszke volt arra, magát a liberálizmus zászlóvivőjének neveztetni, mintegy rendkívüli eseményt képez olyan enuncziáció, mint a melyet Horváth Boldizsár e héten tett.

És valóban annyira jutottunk, hogy tényleg hőstett és nagy esemény, ha oly tekintély mint Horváth Boldizsár fel mer lépni az uralkodó áramlat ellen és ha ki meri mondani azt, hogy ott, hol a most divó fegyverekkel küzdenek, nincs kedve magát ezen piszkos küzdelem által beszennyeztetni.

Annyit hát már az antiszemitizmus, „ki sem tűzött” ézeljaiból elért volna, hogy távol tartja a nemzet érdekében kifejtendő áldásos tevékenységtől legjobb-jaink egyikét

Helyeselni nem tudjuk ugyan Horváth Boldizsár szándékát, mert ha azok kik még igazán a meghamisított liberálizmus zászlójához esküdnek, mindnyájan eldobnák a fegyvert, mi lenne a veszélyeztetett liberálizmusból, mi a demokráciából, mely egyedül képes ez országnak életerőt és letjogot adni?

De bárha nem helyeselhetjük is a szándokot, teljesen értjük és méltányoljuk azon szubjektív indokokat, melyek az enuncziációt jelzik, értjük, hogy oly férfi, ki munkás életét a liberálizmusnak szentelé, akkor, midőn látja, hogy a nemzet zöme mintegy eszméletlenül csatlakozik oly eszmékhez, melyek megtagadnak mindent, a mi eddig a nemzeti önértzet legbecsesebb kincse volt, midőn látja, hogy legjobb-jaink oly hiába munkálták a liberálizmusnak e hazában oly termékenynek mutatkozó talaját és hogy mérges sárkányfogak nőnek ott, hol jogegyenlőség és szabadság vettették el, fáradtan leteszik a fegyvert.

A nemzeti erő mobilizálva vannak egymás ellen, felekezet felekezet, nemzetiség nemzetiség ellen, és aligha tévedünk, már legközelebb osztály osztály ellen.

Pedig hát tudjuk mindnyájan, hogy csak összetartással, együttes célirányos munkássággal lehetne elérni a nemzeti ambíciók magasztos céljait!

De mindezt elfeledik a szenvedély befolyása alatt — míg egy nagy nemzeti csapás — melytől a végzet óvjon meg — ismét észre térítendi a nemzetet és meggyőzendí arról, hogy nincs osztály, melyet megbecsülni nem kellene.

Vajjon igaza volna Macaulaynak, ki azt mondja: „Ne feledjük, hogy habár az egyetértés magában véve jobb, mint a viszály, mindazonáltal a viszálykodás a dolgok jobb állapotát jelzi. Bajok és veszélyek gyakran kényszerítik az embereket egymással szövötkezni, jólét és biztonság pedig gyakran felbátorítják őket egymástól elválni.

Ha igen, úgy a végzettől kérnénk, ha nem is bajokat, legalább egy kis „veszélyt“, mely ismét egyesítené a nemzetnek e hozzá nem méltó küzdelmekben szétforgácsolt erőit és mely megmentene bennünket az antiszemítizmus epidemiájától, mely szerintünk a legnagyobb baj, mely e nemzetet önállóságának visszanyerése óta sújtotta.

Dr. N.

A kártya.

Nagy port vert fel a héten Budapesten egy játékbarlang szétrobbantása és az időszaki sajtó tárgyalja is ez ügyet minden oldalról, sürgetvén a többi hasonló helyeknek megtisztítását is. Az időszaki sajtó bizonyára csak kötelességét teljesíti, midőn ezt és vele együtt a hazardjátéknak lehetetlenítését sürgeti. Midőn azonban minden oldalról megvilágítani igyekeznek a dolgot, két szempont mégis elkerüli a figyelmet.

Az első, hogy úgy nevezzük, a topografiai szempont, a második a társadalmi szempont.

A topografiai szempont első pillanatra már nagyon fontos körülményt tár fel: azt ugyanis, hogy úgy a szóban forgó kártyabarlang, valamint mindazok a helyek, a melyek a napi sajtóban ilyenekül bélye-

geztettek, mind a nemzeti kaszinó szomszédságában állítottak fel. Mintha csak a kaszinó védszárnyait keresték volna, hogy az által megóvva legyenek mindennemű zaklattatástól. És e barlangok tulajdonosaitól nem lehet megtagadni az élelmességet sem a rendőri üldözés elől való menekvés, sem pedig az üzleti szempont tekintetében. A nemzeti kaszinó kiváltságos, szabadalmazott hely, a hol háborítatlanul üzethetik minden játék, a hol az intézet igazgatósága még védtörvényeket is hoz a kártyások számára, a melynek közeléből pusztul a rendőr; de másrészt épen e kaszinónak közelsége biztosítja a lépremenők tömegét is, kik a kaszinói malheur után e helyeken kísérlük meg a szeszélyes Fortuna fordulását.

Tehát nem a véletlen, hanem a banktartó vampirok jól számító üzleti furfangja szemelte ki a játékbarlang főuri szomszédságát.

A második szempont, a melyet nem méltattak kellőleg a lapok: a dolog társadalmi jelentősége.

Kik vesznek részt ezekben az existenciákatönkrejuttató játékokban? Kivétel nélkül a gentry, az a szerencsétlen, tönkremenő gentry, a mely folyton azzal a panaszzsal van teli, hogy a zsidó uzsorások kiszípolozzák, vérét veszik, tönkre silányítják.

Valóban sajnálatos világot vet a mult heti historia társadalmi helyzetünkre.

Az ország első társadalmi intézete megtüri kebelében a kártyásokat, védtörvényeket hoz, hogy kártyaadósságát senki büntetlenül el ne veszithesse és azzal nem törődik, hogy hány existencia jut tönkre épen a kaszinóban dédelgetett játék által. Mintha becsületes, lovagias dologgá válna az, csak azért, mert a kaszinóban talán nincs senki, ki kártya után élne; csak azért, mert ott az elvesztett pénz elkallódik, hol sportra, hol ballerínára, hol Blaue Katzra; csak azért, mert a nyerő a nyereséget nem veri élére, tehát tisztességes dolog ott egy koczkára tenni valakinek egész jövőjét, létét, becsületét.

TÁRCSA.

Berlini levél.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Berlin, 1884. február 20.

Tisztelt barátom szerkesztő úr!

Felteszem Simonyi Iván ur egész tudományát két pizcula ellenében, ha ön kitalálja, hogy miről írok én a német fővárosból. Nehogy azonban kénytelen legyen ilyen egyenlőtlen fogadásra ráállni — a rizikó részén volna — inkább megmondom, miszerint levelemben Szalay Imre urról, meg az itt ujonnan alakult „zsidó irodalmi társulat“-ról lésszen szó.

Szalay Imre uré az elsőség. Mert nem csak az eklézsia követelheti tőlünk, hogy legfelül legyen gondolatainkban, de még azon tisztelt szövötkezet is, mely az antiszemítizmus czége alatt oly pompásan hajtja a valódi zsidóság malmára a vizet. A zsidó vallás igazán nagy köszönettel tartozik ezen uraknak. Valljuk csak meg, hogy már kissé lazán teljesítettük vallásbeli kötelességeinket, oda jutottunk, hogy a korszellemmel való megalkuvásban többet áldoztunk fel, semmint ezen korszellem jogosan követelhetett volna tőlünk. Valamint Deák Ferencz a horvátoknak, úgy adtunk mi is a korszellemmel fehér lapot. Irja rá, mit tart eltöröndőnek, mit megtartandónak. Ugy jártunk vele, mint Deák a horvátokkal. Az egészét követelték tőlünk és még ráadásul bőrünket — nem ugyan a korszellem, hanem an-

nak meghamisító, az általam nagyratisztelt antiszemita urak!

Nos tehát, szerkesztő barátom, beállott nálunk is a reakció. Azzal kezdtük, hogy „gyáva ember, ki nagy veszély idején otthagyja a zászlót“ és a mint melléje sorakoztunk, megóvándók azt a reája szórt piszok és gyanutól, felismertük benne újra a régi kedves szívemelő és lelket elandalító jelvényt. Azzal kezdtük, hogy mogorván, csaknem rossz kedvűen fogtunk ahhoz, mit a becsület parancsolt és oda jutottunk, hogy immár lelkesedéssel védjük ügyünket. És mindezekért az antiszemita urakat illeti a dicsőség!

Van aki szenvedélyből üzi ezen sportot, ismét másik haszonlesésből adja magát rá, sőt nem kétlem, miszerint sokan igazi meggyőződésből is prapogálják az antiszemítizmust. Miért ne? Hisz létezik Oroszországban olyan szekta, melynél az öncsonkítás vallási dogma. Miért ne élhessen egy csomó ember, ki elvből és meggyőződésből csonkítja meg saját emberi érzelmét!

De hogy az antiszemítizmust esztetikai szempontból is lehessen üzni, arról csak e napokban győződtem meg. És Szalay Imre urat illeti az érdem.

Szerkesztő barátom, én nagy titkot közlök önnel. Számitok diskrecziójára. Szalay Imre ur megtalálta a zsidóság Achilles-sarkát, rájött féltve őrzött titkunkra. Amit csak nagy immel-ámmal mertünk a lábtyüművészet felkentjeivel négy szemközt közölni, azt ő a világ, az ország, a függetlenségi párt, mit mondjak még? igen! az antiszemita párt előtt feltárta: Mi zsidók lúdtalpúak vagyunk!!! Nem mondja ugyan ki egyenesen, vajjon szépeinket, Jericho rózsáit

Es akik a kaszinóval akár végleg, akár pillanatig elégedetlenek, azok aztán mennek a többi játszóhelyekre, a hol áldozatai lesznek egy legtöbbször külföldi, becsületes munkát soha nem ismert iparlovagnak, ki az atyák szerzeményét, a haza fölvirágoztatására hivatott kincset egykedvűen, legfőlebb kárörvendő és lenéző mosolylyal dugja zsebre és midőn zsebei megteltek, vándorol odább.

Az áldozat pedig mindig a gentry. Az a gentry, melyről a hallott panaszok után föltételezni lehetne a komoly, igyekvő munkát, de a kit a panaszok szerint csak a viszonyok, csak a zsidó uzsorája tesz tönkre. Igen, a zsidó uzsorája. Pedig egész életében nem tudta, mi a takarékosság, mi a komoly munka; fogalmával nem bírt annak, mi az áldásthozó tevékenység, hanem a könnyelmű mulatságok és kártya, ezek miatt az adósságcsinálás volt egész foglalatossága. Szerencsétlen hajlamaikat tetézi az, hogy Magyarországon még könnyen megy az adósságcsinálás, kivált, mikor valakinek nemesi czimere van és midőn végre bekövetkezik a fizetés ideje, akkor elkiáltja magát: Tönkre mentem, tönkre tett a zsidó uzsora. Hogy a komédia tökéletesen, szépen be legyen fejezve, midőn másfelé fordulni nem tud, midőn dolgozni nem akar vagy komoly munkára képtelen, akkor beáll — antiszemitanak és játsza az ugynevezett zsidó uzsora áldozatát. Tudunk számtalan esetet, hogy gentryk így mentek tönkre és midőn a legolcsóbb, de a pazarlás által mégis semmit sem érő kölcsönt kellett vissza fizetnie, torkaszakadtából szórta világgá a vádat a zsidó uzsora ellen, mert hát tetszik tudni: minden uzsora zsidó uzsora, még ha görög is az, akit megpumpolnak.

Ha a zsidó nem pocsékol, takarékoskodik, minden idejét komoly és törekvő munkára szánja és úgy anyagilag, mint szellemileg gyarapodik, az azért vérszopó uzsorás: ha a gentry a kaszinóban és egyéb helyeken elkártyázott vagyonának romjain tehetetlenül

siránkozik, a vétkes nem ő, a felelősség nem őt terheli, hanem azt, a ki mellette szorgalmasan, arca verjéte közt dolgozott, a zsidót.

Annak az epidemiának, a mit Magyarországon kártya név alatt ismerünk, gátat vetni nagyon hálás feladat volna, de a felsorolt körülmények közt ez a lehetetlenséggel határosnak látszik. Azok üzik a legnagyobb szenvedélylyel, a kik összeköttetések folytán a hatalom fölött rendelkeznek és így minden törvény, minden rendelkezés falra hányt borsó marad. Sok okunk — eltekintve az általános hatástól és egyedül az egyeseket tekintve, sok okunk bánkodni nincs, mert ez az epidemia első sorban azokat ragadja el és teszi a társadalomban lehetetlenné, a kik már komoly munkára ugy sem valók, a kik a dolgozás veritékét ugy sem ismerik és a kik ha elvesztik létük alapját képező vagyonukat, ez csak oly kezékbe kerülhet, melyek azt a köz érdekében is fel tudják használni. A legnagyobb baj az, hogy az ily, minden létjogosultságot nélkülöző egyének szaporítják a szellemi proletariátus számát, azét a proletariátusét, a mely egyedül volt képes Magyarországon az antiszemitizmust megteremteni és egyedül lesz képes megteremteni a forradalmat is, mert kénytelenek háborút viselni minden teremtő erő, minden alkotás, minden szerzemény ellen, mert más utjuk a boldogulásra nincs.

Az antiszemitizmus csak kezdet, a folytatása következni fog a társadalmi és állami jogrend felbontásában és ezeknek tényezői, alkotói egyedül a kártyázó és dorbéző gentryk közül fognak gyülekezni, ugy mint eddig onnan gyülekeztek. Nagyobb bizonyítékot erre, elvitázhatatlanabb bizonyosságot nem lehet találni, mint a kártyázás topografiai és személyi jelenségeit, történetét. A méltóságos kaszinó pedig, ha majd a fürgeteg ellene is fordul, aligha fog vigaszt és mentességet bárhol is találni, hiszen egyedül ő mondhatja Quorum pars magna fui. Hisz az ő patronátusa alatt terjed a hazard játék Magyarországon, a tönkre

is illeti ezen szemrehányás — óh! Szalay ur sokkal nagyobb gavallér, semhogy a női nem ellen vétene — de sejteti velünk, miszerint a testi állvány ezen hiányos volta alapoka minden erkölesi romlásunknak. A többi közt gyávák is azért vagyunk, mivel nem merünk erősen fellépni. A hol csak lehet, kivonjuk magunkat a katonai szolgálat alól . . .

Hohó! Álljunk meg ezen szónál. Én, a „ludtalu zsidó“ bátor vagyok Szalay Imre urat megkérdezni, szolgált-e ő valaha a világnak bármelyik armádiájában? Lehet, hogy ugy van, de bocsássa meg, nem vagyok egészen bizonyos benne — nem jutott eddig egyetlen hőstettének hirt sem hozzám. Katonai hőstettet értek. A mi pedig az én ludtalu családomat illeti, áll ez férfiágon 5 tagból. Ősz, jelenleg 60 éves apám a forradalomban szolgált, négy fivérem közül az egyik mint államhivatalnok volt a szolgálat alól felmentve, a többi három megtette kötelességét és becsülettel katonáskodott. Sőt Miksa bátyám Bihács mellett ezüst érdemkeresztet is vívott ki magának. Nem örömet untatom az olvasó közönséget ezen családi momentumokkal, de be akartam bizonyítani, hogy a „ludtalu“ nem akadályoz a katonai kötelesség teljesítésében.

Igaza van Szalay Imre urnak, ha szépészeti szempontból ellenzi a zsidó és magyar vér vegyülését. Mert kérdem önöket, mivé vált volt azon igazi és tözsgyökeres magyar típus, melynek képviselője például Szalay Imre ur, ha a csunya és elcsenevészett zsidóság beléoltja hajtásait? Rettegetes dolog volna, ha az egész országot bejárva, nem akadhatnánk többé egyetlen ily szép és derekasan megtermett

emberre . . . mint Szalay Imre ur! Spártában a vékony dongájú gyermekeket a Taygetus mélységébe szokták dobni.

Vajjon nem jutott-e még a magyar Adonisz, Szalay Imre ur azon gondolatra, hogy köszönetet mondjon a gondviselésnek, miszerint nem engedte őt Lakadémonban megszületni?

Felteszem önről, szerkesztő barátom, hogy velem együtt már megelégette a Szalay Imre ur szépészeti nézeteinek bonczolgatását — áttérek tehát levelém érdemleges részére. Becses tudomására hozom, miszerint a zsidóság itt ébredezni kezd. Elég csoda ugyan, hogy épp a theoriák földjén kel ki először a gyakorlatiasság palántája, de ugy van, zsidó irodalmi társaság alapítására gyűltek össze a legnevezetesebb zsidó tudósok. Olyan nevek írják a program alá, hogy a sikerén nem is lehet kételkedni, Lazarus tanár, a híres paedagog, dr. Ring Miksa, dr. Steinthal, dr. Philippson stb. ujra fel akarják kelteni a régi érdeklődést a zsidóismék iránt, módot akarnak nyújtani mindenkinek, hogy megismerje a zsidó vallás és zsidó szellem mibenlétét. A baglyok huhogtak eddig, mivel nem volt senki, ki magára vállalta volna a fáradságot, hogy fáklyát ragadjon és kiütze oduiból az éjnek vihogó seregét. De most lesz — nem egy, hanem száz. Politikai és vallási színezete nincsen ezen társulatnak, tagja lehet, a ki érdeklődik a zsidó tudomány iránt. Még Rohling tanár ur is, ha kívánatosnak tartaná valaha megpillantani a talmudnak egy példányát, a z o n t a l m u d é t, m e l y r ő l ő m á r a n n y i t i r t, de melyet eredetiben még soha sem látott, tagja lehet az egyletnek és eleget tehet kíváncsiságának.

Tábori Róbert.

jutás első stádiuma azokban a fényes termekben áll be.

Ezt a tényt nem lehet eldisputálni az által, hogy a zsidóra háritják a gentry pusztulásának az okát. Az az izgatás, melyet néhány mágnás most villámháritóképen a zsidók ellen folytat, nem sokára megboszulja magát abban a pillanatban, amikor a nép átlátja, hogy az antiszemitizmus csak ürügy a munkakerülő uri osztály büncinek takargatására.

Apróságok.

Budapest, február 21.

Ma olvastam a Budapesti Hirlapban, hogy a kormány már erősen készül a legközelebbi választási harcra és hogy Tisza Kálmán dáriusi kincseket osztott szét főispánjai közt — kortes czélokra. A nevezett lap ez állítás bizonyítására csak annyit említ, hogy Tisza Kálmán mult héten sűrűn konferenciázott Wodiánerrel, a miből az következik, hogy ez utóbbit sikerült kapacitálnia a kortespénzek előlegezésére.

Ötletnek elég tréfás ez a következtetés, de ellenzéki kortesfogásnak kimondhatatlanul gyöngye. Ha már ámitani muszáj a közönséget, miért nem fogja rá egyenesen arra bizonyos „kagálra“ vagy legalább is Rothschildra a kortespénz-küldés meséjét? Ilyen nevekkal a közönséget jobban lehet bolondítani, mert ezekről a mai viszonyok közt mindent el szoktak hinni.

*

Horváth Boldizsár levele, melyet választóihoz intézett, a lefolyt hét legnevezetesebb politikai eseménye. Az indokok, melyekkel a mandátum újra elfogadásáról lemond, annyirameglepők, hogy minden más eseményt háttérbe szorítanak. Horváth Boldizsár levelében többek közt kijelenti:

„Különbén is el voltam határozva arra, hogy bucsut vegyek a politikától, s hogy felkeressem a magánélet nyugalmát, a mely engem már koromnál fogva is talán jogosan megilletne. Ha netalán megváltoztatnám elhatározásomat, ez csak azért történnék, mert azon eszméket, a melyekért egész életemen át küzdöttem, soha sem fenyegeté még nagyobb veszély, mint jelenleg és pedig a legnagyobb mérvben maga a nép részéről, a mely 1848-ban oly örömradiással ünnepelte felszabadulását s most, nem hallgatva régi barátaira, hanem rossz sugalmakat követve, testvérharcot készül indítani azok ellen, a kik őt a felszabadulásban követék, könnyelműen feledve, hogy megtámadva az egyenjogúságot, azon talapot ingatja meg, a melyen saját szabadsága is nyugszik. Ily rendkívüli veszély esetében a riadó hangja magával sodorhatja a hadastyánokat is.

De ha ez eset bekövetkeznék is, ha csakugyan nem tudnék ellentállani az ügy szeretetének s azon varázserőnek, a mely a választók megtisztelő és felemelő bizalmában rejlik. — az iránt teljesen tisztában vagyok magammal — s ezt önök előtt már több alkalommal határozottan ki is jelentettem — hogy a mandátumot az ország bármely választókerületétől inkább elfogadhatnám, csak egy kerület van, a melynek kezeiből azt a kifejtett okoknál fogva nem lenne szabad elfogadnom. — s ez a szombathelyi választókerület.

*

A főrendiházban is volt e héten vita és természetesen megint zsidó vita. Nem beszélt ugyan senkisé a zsidók ellen sem az antiszemitizmus mellett, de akadtak nagyuri Szalay Imrék és arisztokrata Simonyi Ivánok, akik mágnási finomsággal a zsidók helyett a „mozgó tőke“ ellen mennydörögtek.

A mozgó tőke ellen! Röstelték elárulni, hogy összes politikai tudományok a Függetlenség eszeveszett handabandáinak konglomerátuma, hát szidták a „mozgó tőkét“, mely alatt főuri nemzetgazdáink tulajdonképen csak a zsidót értik. A börze, a mozgó tőke, a bankár, az uzorás, olesó hitel, drága hitel, vidéki pénztárak, földbirtok-pusztulás, struczpolitika mindezt fejtegette már Simonyi Iván brosürjében, és a mit a főuri szónokok erről elmondani tudtak, csak ismétlése azoknak a világboldogító eszméknek, melyeket a pozsonyi

Grenzbote érdemes szerkesztője az ő ismeretes bölcseségével kifejtett. Hát mégis akadnak emberek, kik még Simonyi Ivántól is tanulni tudnak. Ezt valóban sohase hittük volna!

*

Az antiszemitizmus nem szűnik meg agitációit a legszemérmertlenebb eszközökkel folytatni. A Józsefvárosban, Szilágyi Dezső országgyűlési képviselő választókerületében is kezdenek garázdálkodni. Estélyeket rendeznek, konventikulumokat tartanak, esznek, isznak és éltetik Verhovayt, az antiszemitizmus iparlovagját és Istóczyt, az őrzöngő apostolt. Akár mennyit lármáznak, akármilyen vadsággal tombolnak, nem hisszük, hogy a józan józsefvárosiak Istóczy táborába menjenek át, oda, a hol nem a haza érdekeit, hanem csak a zsidó boltok áruit és készpénzét tartják szem előtt. Az a nyolcz vagy tiz szál antiszemita ember, ki „százás bizottságot“ képez, inni ugyan tud annyit mint száz ember, de hogy „politikájukat“ a Józsefvárosban száz választó polgár kövesse, azt nem hisszük. A kik követik Istóczynak józsefvárosi hiveit, azok soha választók nem voltak és soha választók nem is lesznek. Ezek az elemek Szilágyi Dezsőt megbuktatni nem fogják.

*

Népgyűlést akarnak tartani a józsefvárosi antiszemiták a „Nemzeti lovarda“ helységeiben. Reméljük, a rendőrség, mely kétségtelenül jól ismeri a józsefvárosi antiszemita kolompásokat, meg fogja akadályozni a tervezett gyűlést és nem fogja engedni, hogy a lovardában találkozzanak, kiknek csak javítóintézetben van helyük.

Felekezeti ügyek.

A lefolyt esztendő megpróbáltatásai után a magyar zsidóság előtt ama nagy kérdés merül fel, mit csináljon legközelebb azon üldözések ellensúlyozására, miket minden oldalról tapasztal? Sok mód, sok eszköz ajánlkozik a bajok orvoslására, de a jelen viszonyok közt egyik sem volna olyan hathatós, mint a kormánynak erős elhatározása, az antiszemita izgatók ellen állást foglalni: Ha a kormány tettek által bebizonyítaná azt, hogy zsidó és nem zsidó állampolgárok közt különbséget nem ismer; ha Trefort ur nem hangoztatná minden alkalommal, valahányszor zsidó felekezeti honpolgár államhivatalra aspirál, hogy a mai viszonyok közt zsidónak hivatalt adni nem lehet és másrészt nem róná meg a zsidókat azért, hogy „főleg a kereskedelmi és egyéb üzleti pályákat elfoglalják:“ akkor ez többet lendítene a régi békés viszony helyreállításán, mint minden egyéb eszköz. a mit a „jó barátok“ parlamentben és sajtóban egyaránt tanácsolnak.

A magyar zsidóságnak keze kötve van, nem tehet semmit. Azon a téren is, a hol felekezeti ügyeit rendezhetné, ott sem mozoghat szabadon. A magyar zsidóságtól mindenki mindent követel, de senki sem akarja neki megadni a módot a teljesíthetésre.

A zsidónak legyen rendezett községi szervezete, és nem adják meg neki az önrendelkezési jogot, az autonomiát.

A zsidó gondoskodjék egyházi reformokról és nem adják meg neki az egyházi egyenjogúsítást.

Hát hogyan teljesítse mindezeket, ha a kivitel alapfeltételeit megtagadják tőle?

Ott van a miniszter fiókjában a neologiroda emlékirata, az orthodoxiroda válasza, a neologiroda válaszválasza, az orthodoxok duplikája stb. Egy egész halmaz iromány becsukva a miniszter asztalfiókjában. Semmi egyéb.

A sok irkafirkának csak az volt az eredménye,

hogy a két iroda egymást letorkolta. Erre pedig bizonyára nem volt szükség. Szerencsére nem történt egyéb baj, mert a magyar zsidóság csak közönyösen nézte a surlódást, mely őt érintetlenül hagyta.

Ujabbán kísérlet tétetett a magyar zsidóság kiválmait és sérelmeit illetékes helyen olyan közeg által elmondani, mely tényleg hivatva volna zsidó magyarok érzelmeit tolmácsolni. Grósz Adolf értekezletre hívta fel a magyar zsidó hitközségek küldöttjeit, ahol a további intézkedések iránti eljárás megállapítandó volna.

Hogy e kísérlet sikerülni fog-e, nem tudjuk még biztosan. De annyi tény, hogy ez uton a miniszter a legilletékesebb forum által értesülne a magyar zsidóság felekezeti ügyeiről.

Azok, kik az ügyben fáradsz, nagy missziót vannak hivatva teljesíteni; ne engedjék tetterejüket a felmerülő akadályok által lankasztani.

Az ügybuzgóság gyakran türelmet is követel — várni is kell tudni.

Berlinből vettük a következő levelet: Tekintetes szerkesztő ur! A Kreutzzeitung tegnap feltűnő helyen közölt egy cikket, melyben arról volt szó, hogy az Alliance israelite universelle kezdeményezése folytán a zsidóság kebelében nagy reformmozgalom indult meg, melynek vezérei angol, francia, német és bécsi zsidó tudósok, névszerint Magnus Fülöp és Moicata J. D Londonból, továbbá Dr. Dornburg Cohn Jakab és Loeb Izidor Párisból és Guttman lovag Bécsből és Lazarus és Loewe Németországból. E cikk elolvasása után én a dolognak utána jártam és megtudtam, hogy a nevezettek múlt év nyarán csakugyan összegyűltek Koblenzben, ahol több napig tanácskoztak. A tanácskozás tárgyát azonban nem miként a Kreutzzeitung írta, az „Uj reformzsidó ethika“ képezte, hanem főleg az képezte, vajjon szükséges-e védelmi állást elfoglalni az antiszemitizmus rágalmai ellen, avagy ingnoráltassanak-e a zsidóság részéről azok a képtelen vádak, melyeket fejére szórnak?

Tény ugyan, hogy az összegyűlt férfiak azokat a vádak is szóba hozták, melyeket az antiszemita agitáció a talmud ellen emelni szokott, de arról, és ezt egész határozottan szabad kijelentem, szó sem volt, hogy „Uj reformzsidó ethikát“ készítsenek. Ellenkezőleg kimondatott, hogy a talmud semmikép sem akadályozza a zsidóság művelődését és a korszellemmel való haladását. A mi benne van olyan, mely a jelen század műveltségének meg nem felel, az már régen túlhaladott álláspont, valaminthogy az egész talmudnak mai napság a zsidóságra több jelentősége nincsen, mint akármelyik nagy és érdekes irodalmi emlék. Az értekezlet eredménye gyanánt egyelőre csak annyit említhetek, hogy egy külön e célra kiküldendő bizottság által a zsidó népiskolák számára egy népszerű zsidó vallástankönyv fog szerkesztetni, melynek főleg az lesz a célja, hogy a zsidó fiatal-ság könnyebben részesülhessen vallási nevelésben.

Ennyit sikerült megtudnom az ugynevezett „koblenzi reform-értekezletről.“ Lehet, hogy legközelebb már abban a helyzetben leszek, hogy kimerítőbb tudósítást küldjek önnek erről a minden esetre nevezetes „koblenzi gyülekezetről.

St. A.

Egy másik, de nem kevésbé illetékes tollból vesszük a következő sorokat, melyek minden kétséget kizárólag bizonyítanak a minden elfogulatlan keresztény talmudtudós által is elismert ama nézet mellett, hogy az a sokat megtámadott könyv egy sorában sem fordul elő olyan tan, a mely a modern állam követelményeivel ellenkeznék. A levél így hangzik:

T. szerkesztő ur! Engedje meg, hogy ama vád ellen, melyet különösen ez utóbbi időkben minden alap nélkül a talmud ellen emeltek, röviden kimutassam, hogy az emberi nem egyenlőségének elve és a „választott népről, való fogalom közt semmi ellentét nincs. Mózes tana, mely az egy-

isten létezését hirdeti és az egész emberiség egyetlen ösatyától való származását tanítja, magában foglalja már az egyenlőség nagy elvét, és bátran állíthatni, hogy a zsidók vallása e magasztos eszmének alapját képezi. Míg a sokistenűség állhite uralkodott, míg azon balhiedelemben éltek az emberek, hogy minden népek, minden embernek megvannak a maga külön istenei, addig az emberek egyenlőségéről álmodni sem lehetett. Minden egyes nép egyedül önmagát tekinté nemzeti isteneihez gyermeki viszonyban állónak, és minthogy minden nép a maga isteneinek fölényt tulajdonított a többi népeké. felett, természetesen maga magát is tartotta előbbvalónak. De az isten egységéről való tan, mely az emberiséget mint az egy atyától származónak tünteti fel, egyszersmind az emberek egyenlőségét is hirdeti. Hogy ezen alaptételnek még nagyobb hatályt szerezzen, a szentírás több helyen rámutat a föld lakóinak egy embertől való származására. „Nem-e egy apa utódai vagyunk mindnyájan? nem-e egy isten teremtett minket-e (Mal. 2, 10,?) A talmudban (Szanh. 37. a.) ugyanilyen nyilatkozatot találhatni: „Azért teremtett kezdetben csak Ádám egyedül, kitől az egész emberi nem származott, hogy az emberek békében éljenek egymással és senki ne mondhassa felebarátjának: az én ősapám előkelőbb vala a tiednél.“

A mi pedig a „választott nép“ fogalmát illeti — mert hisz ezt is vádképen hozzák fel a zsidók ellen — hát bizony annak helyes felfogására egyéb nem szükséges, mint hogy e kifejezés valódi jelentőségét közelebbről megvizsgáljuk és nyomban kitűnik ennek minden szupremáciát kizáró volta vagyis hogy korántsem ellenkezik az emberiség egyenlőségének elvével. A „választott nép“ kifejezése azt jelenti, hogy hajdanában, évezredek előtt, mikor az egész emberiség még bálványokat imádott. Mózes a zsidókat választotta ki arra, hogy előttük az egy istenről szóló tant hirdesse.

És ámbár manapság a tudomány embereinek véleménye a Sínai hegyén történt isteni nyilvánulás és a biblia keletkezése tekintetében egészen eltér a hívőktől, mindazonáltal senki nem vitathatja el ama történelmi tény, hogy régi időkben, mikor még a legnagyobb tudatlanság uralkodott és a legsztelenebb babona burjánzott, mikor a föld színe az ugynevezett „rossz szellemektől“ csak úgy hemzsegett, mikor boszorkányság, halottidézés stb. garázdálkodtak: akkor a zsidóság már a világosságot, a kulturát terjesztő tant vallotta, mely mind e képtelenségeket elutasítja.

Senki nem vitathatja el ama történelmi tény, hogy régi időkben, mikor a jog s igazság fogalmairól még a legfordébb nézetek uralkodtak, akkor a zsidóság már az egész emberi nemet egy isten által teremtettnek és egy embertől eredőnek tekintette s a legmagasztosabb társadalmi elveket hirdette, a tizparancsolatokat, melyek később a világ minden civilizált vallásának alaptörvényei lettek.

Persze azóta az emberiség, legalább annak tömérdek nagy része, nagyot haladt. A zsidó nép kebeléből eredő kereszténység bámulatos hódításai és más faktorok által az egyetlen istenről fogalom mindinkább tisztul, az erkölcsök nemesbűlnek és az értelmiség általában terjed. De ha majdan az egész emberiség is az isten-ismeret és az erkölcsiség legmagasabb fokán fog állani, akkor is a zsidókat fogja illetni a dicsőség, hogy ők elsőik valának, kik az egy istenről szóló eszmét hirdették. Ez elsőség tényében rejlik a „választott nép“ fogalmának értelme, melynek különben sem lenyűgöző tendenciája nincsen és nem is lehet azon vallási elv mellett: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat, a mely elvet — s ezt itt ismételtén hangsúlyozom, a sokat üldözött zsidók hirdettek legelőször.

Máté-Szalka február 23.

Lieberman Kálmán.
rabbi.

Az orthodox rabbik nyilatkozata.

Bátor, férfias szavak. A tiszta meggyőződés önérzetes nyilvánulása. És akik ilyen szellemben, ilyen hangon szóltak, orthodox zsidó rabbik. Ilyenek azok a sokat rágalmozott orthodox rabbik, akik állítólag a középkor sötét és fanatikus vallási szellemét terjesztetni akarják.

Tessék elolvasni az alább közölt nyilatkozatot. Van-e benne egy betű is, a mely e feltevést igazolná? Ellenkezőleg nem tűnik-e ki minden egyes sorból az a kétségbe vonhatlan tény, hogy az orthodox zsidópapság a korszellem igényeinek olyan magaslatán áll, mint a világ bármelyik felekezetének művelt és felvilágosodott papsága? A magyar

zsidóság orthodox papsága, élén Lipsicz Lipót szántói rab-bival, ez utóbbi nyilatkozatával fényes bizonyítékot nyújtott az orthodoxia tisztessége mellett. Mi annál nagyobb örömmel vettünk tudomást az orthodox rabbik eme nagyérdékü nyilatkozatáról, mert abban kifejezve találtuk mindazokat az elveket, melyeket lapunkban hosszú időn keresztül hangoztattunk, de főleg mert egy újabb zsinat megtartása ellen állást foglaltak és ennek fölösleges voltát olyan sikerülten indokolták.

Ha Herman Ottó urnak külön magyar zsidó hitágazatok köllenek, ám olvassa végig az orthodox rabbik nyilatkozatát, a hol elég felvilágosítást nyer a zsidó hitelvekről. És a ki a magyar zsidóság orthodox részének hazafiságában, kulturális és asszimilációs képességében kételkedett, olvassa el az orthodox rabbik nyilatkozatát, ott napnál fényesebb czáfolatát leli ez igazságtalan vádnak.

És aki tudni kívánja, mikép lehetne legjobban a „zsidókérdést“ megoldani, illetve az antiszemitizmust megsemmisíteni, olvassa el az orthodox rabbik nyilatkozatának zárszavait — ott megtalálja rá a leg helyesebb utmutatást.

Itt közöljük a szóban forgó nyilatkozat főbb pontjait:

„Publikáljuk hitcikkelyeinket! — ezt követelik tőlünk. A zsidó hitcikkelyek sok ezer évvel ezelőtt lettek publikálva, még pedig a könyvek könyvében: a bibliában. E kiapadhatlan forrásból, hitvallásunk forrásából merítették a föld összes civilizált nemzetei a legtisztább igazságokat, sok millió ember ezekből nyert oktatást és vigaszt. A Sinai hegyén nyilvánított zsidó hittörvényeket ki ne ismerné?”

Hol existál törvénykezés, mely nem alapulna a tiz parancsolaton? Hol van az a civilizált állam, mely el nem fogadta volna a mózesi alapelvet; „Szeresd felebarátod, mint ten magadat“? Hol az a jogrend, melynek alapelvét ne képezné a talmudból vett ama mondat: „Ne tégy mással olyat, amit nem akarsz, hogy veled tegyenek?“ Ki ne ismerné a talmud amaz alapelvét, hogy „minden nem-zsidó, aki a humanitás törvényeit kultiválja, főpap az emberiség templomában?“

Valóban, bibliánk, prófétáink és erkölcstanaink a szabadság és jogegyenlőség eszméinek érvényesítése érdekében hathatósabban közreműködtek, mint az ó-kor klasszikus népei, mert míg ezek első sorban az eszthetikát, amazok az etikát, az erkölcsiséget tanították. A zsidó vallás eszméinek üdvös behatását a népek szellemére és erkölcsére minden korban a nem-zsidó tudósok is elismerték.

A multból nevekre hivatkozni fölösleges, elég az élők közül ha hivatkozunk Hugo Viktorra, Renanra, több katolikus és anglikánus püspökre, a kik mindannyian az orosz zsidó üldözések alkalmával rámutattak arra, hogy mennyi köszönettel tartozik az emberiség a zsidóságnak és miként rovatik le a hála velük szemben. Elég rámutatnunk boldogult emlékü nagy hazánkfőre, Deák Ferenczre és mindama hazai czelebritásokra, a kik az igazi szabadságért lándzsát törtek.

A zsidók publikálják hitcikkelyeiket! Évezredek óta szívünk vérével irtuk le hitágazatainkat a történelem könyvébe. Irodalmunk örök idők óta a tudományos világ kutatói előtt fekszik. A nem-zsidó theologiák egyik tantárgyát képezi a zsidó-irodalom és Oxford, Cambridge, Páris, Lipcse, Berlin, Róma, Flórencz, Parma, Leyden, Amsterdam, Utrecht, Kopenhága, Upsala, Christiania stb. városokban bizonyára fölöslegesnek fogják tartani, hogy a zsidók újból publikálják hitelveiket. Mi több ezer éves történelmi alapon állunk, mi nem proklamálunk új tanokat, hogy talán e miatt szükséges lenne kodifikálás végett azokat valamely fórum elé terjeszteni.

Hívjuk egybe az összes hazai rabbikat szinodusra és rendezzük hitelveinket! — A zsidó vallás is univerzális. Valamint vannak ugyan magyar katolikusok, magyar protesztantizmus, épp úgy nincsen magyar judaizmus, de vannak magyar zsidók. Egyáltalában a hitvallás nem ösmer geográfiai fogalmat; az istenben való hit nem ösmer geográfiai határt. Ismerünk magyar patriotizmust, melytől át vagyunk hatva, de nem ismerünk magyar judaizmust. Elimináljuk hitelveink közül azokat, melyek a kor követelményeinek meg nem felelnek! A zsidó vallás ilyen hitelveket nem foglal magában. Multunkban nincsen mit takargatni, a jelenben nincs mit eltagadnunk és a jövőtől nincsen mit félnünk. Avagy talán

alkalmazzuk hitvallásunkat az antiszemitizmus követelményeihez?

Vagy talán igazán azt hiszik a manifesztum kibocsátói, hogy hitvallásunk publikálása vagy annak reformálása ki tudná békiteni az antiszemitákat?

Egyáltalán nincs szándékunkban, kvalifikálatlan békeki-sérletekkel laborálni. Mi támaszkodunk a jogra, az igazságra. Mi feltétlenül megfelelünk minden polgári kötelességeinknek és kötelességtudatunkat még legrosszabb ellenfeleink sem vonták kétségbe.

Azon ellenfeleink, kik prosperálásunkat nem szívesen látják, vegyék tudomásul, hogy az, a mi a zsidókat fentartja, az önmérséklet, a szeretet győzelme a gyűlölet fölött. Minden nyomás, mely kivülről jött, előidézte a benső összetartást a zsidóságban.

Egy lélekzet alatt állittatik a zsidókról, hogy fölötté hatalmasak és hogy a kultura követelményeinek meg nem felelnek. Az egyik kizárja a másikat, mert hatalmas csak az lehet, a ki korának szimptomáira figyelemmel van.

Rámutatnak néhány megyére, ahol a zsidók állítólag annyira primitívek. Egy igen szeniális költő erre nézve oly képét adta az ottani viszonyoknak, mely ha természetű volna is, csak azt mutatná, hogy az ottani zsidók vétenek ugyan az eszthetika ellen, de nem az ethika ellen. Különben erre a legjobb feleletet találjuk Scheiden nem-zsidó tudós egyik művében, a ki következőleg nyilatkozik:

„Ha mostanában a zsidók egy részével szemben kellemetlen külső megjelenésük folytán visszatetszést érez minden nem-zsidó, úgy nem szabadna soha megfedekezni arról, hogy voltaképen ki jutatta az illetőket annyira. Ugy állunk mostanában a zsidósággal szemben, mint azok, a kik valamely pompás templomot felgyújtottak és a füstölgő romokat szemlélik. Ha valakinek csak az erkölcsi érzet szikrája él keblében, úgy a bánat és szégyen kell, hogy erőt vegyen rajta és minden eszközhöz kell nyulnia, hogy a korábbi gyalázatoságokat jóvátegye . . .“

A függetlenségi párthoz végezetül még csak azon kérelmet intézzük: akadályozzák meg, hogy minden adott alkalomból zsidókérdést csináljanak és bizonyára nem is lesz zsidókérdés,

Kelt Budapesten, 1884. február 18-án.

Az orthodox zsidó rabbik gyűlése nevében:

Lipsicz Lipót,
a.-szántói főrabbi.

H I R E K.

— Az antiszemita pártkör e héten „szíves közlés végett“ egy értesítést küldött szét a lapoknak, melyben a legközelebbi választások alatti agitációját jelzi. Azt mondják benne az antiszemita pártkör emberei, hogy a választók csak azokat tekintsék antiszemitáknak, kik a „központi végrehajtó bizottság“ által kiállított ajánló levelet mutathatnak fel. Egy indiszkrét antiszemita barátunk felmutatta nekünk a nevezett ajánló levelek egyikét úgy, hogy most abban a helyzetben vagyunk a levelek tartalmát is közölhetni. E „levelek“ így szólnak: „Sz. . . Az országos antiszemita pártszövetkezet végrehajtó bizottsága. Ezennel bizonyittatik, miszerint N. N. ur valóságos, telivér antiszemita, aki nem riad vissza semminemű zsidóüldözéstől, zavargástól, illetve ablak- és boltbetöréstől és minden pillanatban kész a zsidó vagyonduzzadt pénzsákjainak tartalmát a czimborákkal megosztani. A t. jelölt ur szilárd politikai jellemének tanuságaként felhozzuk azt az örvendetes tényt, hogy zsidó szabóinak már tanuló korában nem fizetett és hogy váltóit, bizván az antiszemita elvek győzelmében, csak zsidó uzorásoknál eszkomptáltatta. Atyafiak! a ki a fentnevezett derék jelöltre szavaz, az már előre a Rocsil kincseinek örökösöként tekintheti magát, eltekintve attól, hogy a remélhető Verhova y-Nendvich miniszteriuma alatt legalább is főispáni méltóságra számíthat. Antiszemita üdvözlettel. A végrehajtó bizottság.“

— Szomorú hír. Az antiszemita publikum számára e héten szomorú hirt kell közölnünk. E hír abban áll, hogy a Függetlenség megváltoztatta nyomdáját. E lapnál ez azt je-

lenti, hogy a régi nyomdából kidobták. Mert hát egyének nem nevezhető az, mikor a nyomdatulajdonos kijelenti; hogy a Függetlenséget — hozomra tovább nem nyomatja. Verhovay Gyula, a nevezett szennylapkiadótulajdonosa, ugyanis arra kötelezte magát, hogy minden tíz nap után kontóját kifizeti. De miután ez ígéret, csak pium desiderium maradt és ő a lapjának nyomdaköltségeit fedezni nem tudta, felmondták neki a hitelt és lapjával együtt kitétték a nyomda ajtaja elé. Verhovay erre különféle nyomdászokhoz sietett, míg utoljára fogott egyet, ki elég naivul azt hiszi, hogy Verhovay neki fizetni fog. Így esett, hogy a nevezett szennylap megint megjelenhetett. Mi az új nyomdászt őszintén sajnáljuk, mert tudjuk, hogy a „Függetlenség“, mely minden hűhója daczára még a nyomdaköltségeket sem tudta kinyomoritani, itt is csak — hozomra fog dolgoztatni ép úgy, mint az előbbi nyomdában. Könnyű neki, vesztetni valója nincs: akár tízezer akár huszezer forint az adósság. Ilyen körülmények közt nem csoda, hogy Verhovay ur Rothschildra olyan szörnyen haragszik, mert bizony volna pénz elég, ha az antiszemita rablóterveiket kivihetnék.

— **Tr. Baba k. f.** Ezen rejtélyes és még számos lehetőleg rejtélyesebb betűtalányokkal spékelt cikket közölt Nendtvich Károly ur e héten a „Függetlenség“ című szennylapban. Nem kívánjuk megfejteni a talányokat, mert a penzionált extanár nem azért írta le, hogy valaki megfejtse, hanem csupán azért, hogy bizonyos körökben azt a hiedelmet keltse, hogy ő legalább is olyan talmudista, mint Rohling, a „nagy“ elvtársa. És ezt a véleményt azokban a bizonyos körökben valószínűleg kelteni is fogja, mert ki tudna ellentállani a tudomány olyan meggyőző és minden kétséget kizáró hitelességének, mint a milyen például ebben a két mondatban nyilvánul, a mit a szóban forgó jeles cikkből idézünk és a mely hangzik vala következőképen: „Rab Jehaba azt mondja (Tr. Baba m. of. 75. 1.) a zsidónak szabad gyermekeinek és háztársainak uzsorára pénzt adni és hogy az uzsora jó szagát megismerjék (Tr. Aboda f. 28. l. 84.)“ Mi, kik Nendtvich urnak összes tudományát ismerjük, azt hisszük, hogy ő ezeket a citátumokat nem a talmudból, hanem valami álmoškönyvből szedte, hogy a „Függetlenség“ lutrinénikéinek számokat nyújtson a legközelebbi huzás számára.

— **Az erdélyi függetlenségi párt** nincsen meglegedve azzal a porhintő monstrummal, a mit a függetlenségi kör budapesti matadorjai a párt politikai hitelveinek deklaráltak, mert illik tudni, az erdélyi függetlenségi párt nem szokott hamis játékot üzni az ő elveivel és nem akarja radikalizmus köntöse alatt a reakció kancsukáját rejtegetni. Az erdélyi függetlenségi párt legközelebb kibocsátja a saját kiáltványát, mely, ha tekintetbe vesszük, hogy Bartha Miklós ur az erdélyi függetlenségi párt egyik legkiválóbb tagja és vezére, kétségtelenül állást foglaland a budapesti kiáltvány ravasz nyelvelése ellen. Bartha Miklós, a kinek olyan politikai meggyőződése van, a melyet a választási szelek megingatni nem tudnak, mély undorral kell, hogy elforduljon egy párttól, mely az egyik sorban elítéli az antiszemita mozgalmat, a másokban pedig azt kiabálja: „üsd a zsidót!“

— **Gazság.** Tegnap (péntek) este kravál volt a Kerepesi-uton. Néhány száz ember abból a csöcselékből, melyből a Spangák, Pitélyek és Bereczek szedelőzködnek össze, körülállotta a kerepesi-utcai siralomházat, éltetve a gazembereket, kiket az országbirón elkövetett gyilkosság miatt ma reggel akasztottak. A Spanga Pált éljenző hangok közé Eljen Istóczy fölkiáltások is vegyültek, mert a kravált antiszemita naplopók inszenzálták. Tehát odáig jutottunk már, hogy az igazságszolgáltatás aktusait sem lehet többé akadálytalanul véghez vinni. Az antiszemita agitáció az állam legszentebb érdekeit támadja meg és sárba tiporja a nemzeti kegyeletet, a haza nagy fiainak emlékét.

Azt írják ugyanis az antiszemita népamításból elősködő szennylapok, hogy Spanga, Berecz és Pitély azért ölték meg Mailáthot, mert zsidópénzért el akarta tusolni az eszlári vérbűnt. A hol ilyen olvasmányt nyujtanak a csöcselékeknek, csoda-e, ha e csöcselék a rablógyilkosokkal szimpathizál? A három gyilkos megkapta a büntetést. de az, a ki a gyilkosságot dícsóiti, még csak felelősségre sem vonatik.

— **Tábori Róbert** ur lapunk berlini levelezője a berlini törvényszékhez a magyar nyelv hites tolmácsává ki-neveztetett. Tábori ur fiatal, középiskolai tanár, ki a budapesti egyetemen végezte tanulmányait és két év óta tartózkodik Berlinben, a hol tehetségeinél fogva csakhamar megnyerte az ottani írói körök tiszteletét.

Pályázat.

A **nagyvárad** izraelita hitközségnél az 1884. évi szeptember elsejére betöltendő **főkántori** állásra pályázat nyittatik.

Kivántatik, hogy a pályázó zeneképzett, úgy a korszerű énekkar- és orgonakisérettel való, valamint az ó-zsidó módszerű előimádkozásban teljesen jártas legyen. — továbbá, hogy a rendes kántori teendőkön kívül az énekkart naponta és az elemi népiskolákba járó tanulókat hetenkint két órán át az énekben rendszeresen oktassa.

Javadalmazása: a szokásos mellékdijakon kívül 1000 forint évi fizetés és 250 frt lakbér-átalány.

A pályázók felkéretnek, hogy szakképzettségüket, ezelőtti és jelenlegi alkalmazásukat, családi viszonyaikat, korukat és vallás-erkölcsi magukviselésüket igazoló bizonyítványokkal ellátott kérvényeiket legkésőbb f. évi április első napjáig alulirothoz beküldeni sziveskedjenek.

Próba-előadásra csak az e célra meghívandók jelenhetnek meg s az utiköltségek csak a megválasztottnak fognak megtérítettetni.

Nagyvárad, 1884. évi február 10-én.

Ansländer Simon,
egyházügyi osztályelnök.

— **Pályázat.** Rác-Almás izraelita hitközségben a kántori állomás üresedésbe jövéen, ennek betöltése végett pályázat hirdetettik. Pályázótól megkivántatik, hogy korszerű imaelőadást tartani. Schochet és Bodek és a gyermekeket a hit-tanban magyar nyelven oktatni képes legyen. Évi jövedelme, szabad lakás. 8 méter fa, 300 frt készpénz. Schechita s egyéb mellékjövedelem. Próba-előadásra személyes megjelenés kivántatik, de utiköltség fejében csak a megválasztott tarthat 10 frtig igényt. A pályázat határideje f. évi márczius 15-ike; az állomás f. évi április 2-án elfoglalandó.

Kelt Rác-Almás on 1884-ik február 2-án.

Fritz Lipót,
hitközségi elnök.

Ajánlkozás. Egy nevelő, ki elemi és középiskolai tantárgyakban oktatást adni képes, a fővárosban alkalmazást keres. Bővebb értesítés e lap kiadóhivatalában nyerhető.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. G. L. urnak. Leveléit mindenkor szivesen vesszük.

H. Rezső urnak Budapest. Ugy van, miként mondja. Teljesen oszjuk nézeteit. Majd akad, aki ránczba szedi.

G. L. urnak r. j. Budapest. Nem kerulte el ügyelmünket a ponyvairodalom kétkrajczáros szemete. A levelet felhasználtuk és annak nyomait a lapban találja.

L. M. urnak Sz.-Ujvár. Még nem közölhető. Majd rákerül arra is a sor. Most nem foglalkozhatunk olyan kérdésekkel.

B. F. urnak Budapest. Hogy be fogják zárni, több mint valószínű; de egész biztosan még sem állitható, mert van elég gazember, akit szabadon engednek garázdálkodni.

S. S. urnak Kolozsvár. Az erdélyi viszonyokról szóló tudósítását legközelebb közöljük.

Csak 2 frt 50 krajczárért

kaphat mindenki egy gyönyörű legujabb minta szerinti kettős óralánczot és medalliont

valódi francia double arany vagy ezüstnikkelből. Az óraláncz double aranyból a valódi aranytól alig különbözhető meg, a nickelláncz éppen olyan mint a valódi ezüst.

A medaillon igen fontos minden kereskedő, iparos és minden magányzóknak is mert az az előnye van, hogy egy magán nedvesítő ruggyanta bélyegzőt tartalmaz, amelyen minden megrendelő saját nevét és címét külön fizetés nélkül megkapja. Ezenkívül minden megrendelő ingyen kap egy igen elegáns

gép-kézelő-gombot

hó és napmutatóval (kalendarium.)

Egy ilyen kettős óraláncz bolti ára 2 frt, egy ilyen medallion ára 1 frt, egy ruggyanta bélyegző gyári ára 2 frt, egy pár egészen új szerkezetű gépkézelő gomb naptárral és napmutatóval 1 frt. Ezen tárgyak rendszeresen tehát 6 frtba kerülnek és mi mind ezeket gyönyörűen egyesítve adjuk

csak 2 frt 50 krért.

Megrendeléseknél 1 frt előleget kérünk, mert a bélyegzőt névre kell készítenünk. A nevet és címet a bélyegző részére kérjük tisztán olvashatóan írni.

Universal-Versandt-Geschäft

Wien, Ottakring, E.

BÉCS! PARIS! LONDON!

Halljátok és csodáljátok.

A vagyombukott „Nagy Anglo-Britt ezüstgyár“ tömeggondnok-sága az összes árukat még a becsáron is sokkal alább eladja. Az összegnek előleges beküldése vagy 8 frt 70 kr. utánvétele mellett igen csinos ét- és dessert-service a legfinomabb angol-britt ezüstből (mely előbb 40 frtba került) kapható. Minden megrendelő az evőeszközök fehér színének megmaradásáról szóló 10 évi köz-ségi iratot nyer.

6 táblakés, jeles aczélpengével, 6 valódi angol-britt ezüstvilla, 6 masszív ang. britt ezüst evő-kanál, 6 f. ang. britt neh. ezüst kávékanál, 1 db. ang. britt neh. ezüst evés-szedő, 1 db. mass. ang. britt ezüst tejszedő, 6 db. jeles ang. britt kés számoly, 6 db. mass. ang. britt ezüst dessert-kanál, 6 db. valódi ang. britt ezüst csemege-villa, 1 jeles bors- vagy cukortartó, 6 db. szép masszív tojás-tálca, 6 legfin. ang. britt ezüst tojás-kanál, 1 pompás ang. britt ezüst felszolgáló tálca 30 cm. hosszú, 1 legfin. theaszőrő, 2 diszes salon gyertyatartó, 61 db = 8 frt 70 kr.

Annak bizonyítékául, hogy hirdetésem

nem szédelgésen

alapszik, ezennel a nyilvánosság előtt kötelezem magamat, ha az árúk nem tetszenek, azokat minden kifogás nélkül visszavállalni: így a megrendelés minden kockázatát nélkül jár.

A ki tehát jó és szolid árukat, nem pedig holmi silányságot akar pénzéért kapni, míg a készlet tart, bizalommal forduljon a következő címhez:

E. RABINOVITSCH

Wien, II. Gr. Schiffamtsgasse 20.

Tisztító-por a főnebbi evőeszközökhöz nálam kapható. Egy doboz ára 15. kr. **Fiókok: Páris és Londonban,**

A lakások

tisztán és rendben tartása

minden házban

a legtöbb fáradságot okoz.

Végtelen fáradozás után sikerült egy

lakás tisztító-intézetet

alapítanunk, mely a t. háziasszonyokat ezen fáradságtól megkíméli. — Lakások rendbentartására, szobatisztításra, butorporolásra, ablaktisztításra stb. intézetünk a legolcsóbban vállalkozik. — Szobatisztításra külön osztályt rendezünk be. Havi vagy évi bérletek a legolcsóbb áron.

Kiváló tisztelettel

Az első budapesti

ált. lakás tisztító-intézet.

IRODA: Váci-körut 1.

Hirdetmény.

A „Budapesti közuti vaspálya-társaság“

XIX. RENDES KÖZGYÜLÉSE

folyó évi márczius hó 10-én délelőtti 10 órakor

az evang. iskola disztermében (IV. ker. sütő-utca 1. sz.) fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatósági évi jelentés; előterjesztése a 1883. évi zárszámadásnak és mérlegnek és a felügyelőbizottság erre vonatkozó jelentésének; határozat a számadási felmentvény érdemében.

2. Az osztalék megállapítása.

3. Az 1884. évi költségvetés megállapítása.

5. Határozat a tartalék alap további javadalmaztatásának kérdésében.

5. Netaláni indítványok a részvényesek köréből, a mennyiben ilyenek alapszabályszerűen, (8 nappal a közgyűlés előtt írásban) fognának az igazgatóságnál bemutatatni.

6; Pótvalasztás az igazgatótanács egyik helyére nézve. Szavazati joggal bírnak a társaság közgyűlésein (alapsz.

15. és 20. §§.) mindazon részvényesek, kiknek részvényei a részvénykönyvben, a közgyűlést megelőzőleg legalább 45 nap

óta vannak saját nevükre írva, ha részvényeiket legalább 8 nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letéteményezik. Fel-

kéretnek tehát a t. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésben résztvenni óhajtanak, miszerint részvényeiket, a szelvényekkel együtt, bezárólag f. évi márczius hó 2-ig a délelőtti

órák alatt, térítvény mellett, az igazgatóságnál letenni méltóztassanak. A szavazati igazolványokkal egyidejűleg az elő-

terjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelőbizottság jelentése is lesz átvehető

Budapest, 1884. február 15.

Az igazgatóság.

Köhögők, mell- és tüdőbetegek figyelmébe!

Egészséget és hosszú életet!

Csak 1 frtért!! Csak 1 frtért!!

Spitzwegerich-fü-nedv

biztosan gyógyít a legveszélyesebb mell- és tüdőbetegségeket, köhögést rekedtséget.

A Spitzwegerich-fü-nedv ottan ahol még emberi segítség használhat legbiztosabb sikerrel használható.

A Spitzwegerich-fü-nedv az elha nyagolt és a legmakacsabb köhögést néhány nap alatt teljesen felgyógyítja, de még a reménytelen mell- és tüdő-betegeket is sok esetben hosszabb használás után.

A Spitzwegerich-fü nedv igen kellemes nem rontja az étvágyat, sőt elősegíti az emésztést, beteges gyermekek részére valóságos áldás.

A Spitzwegerich-fü-uedv hamisítatlan minőségben alantí czég nél kapható utánvét vagy előleges fizetés me lett. — Egy üveg ára 1 frt.

Universal-Versandt-Geschäft

Wien—Ottakring, E.

Csak új kalapok

a legdivatosabb forma, legjobbmínőség, pontosan kiszámított anyagi áron.
urak és fiúk fnt. 1.80
számára

Budapest Sugárút 2 (Fonátre-épület)
Bécs
Mariäiferstrasse Nr. 22 (Süßbäckszármnya)
London Southwark Street (Winchester House).

Valódi angol cylinderek, és Atuz-Chapeaux-Claques

Three Shilling Hats.